

15 ЗАХИСТ ЕКОСИСТЕМ СУШІ

**Чисте довкілля –
це наше майбутнє!**

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)

Публічна бібліотека імені Лесі Українки для дорослих міста Києва
Відділ електронних ресурсів та довідково-бібліографічного обслуговування

**Чисте довкілля –
це наше майбутнє!**

Київ - 2023

День довкілля – національне екологічне свято, яке відзначається в Україні щорічно у третю суботу квітня з 1999 року згідно указу Президента України «Про День довкілля» від 6 серпня 1998 року № 855/98. Свято було задумано на честь Стокгольмської конференції з довкілля, котра стала однією з найважливіших в історії екологічного руху, оскільки цього дня була заснована UNEP (United Nations Environment Programme) – Екологічна програма ООН, яка зараз є основним організатором та ідеологом всесвітнього Дня довкілля.

Традиційно екологи закликають українців та всіх, хто піклується про природу, взяти участь у квітневому суботнику, висадці дерев, наведенні порядку на вулицях, у парках і скверах, озелененні територій, збиранні сміття, а також проведенні різних конференцій та лекцій, які підвищують усвідомленість населення в екологічних і природоохоронних питаннях.

День довкілля дозволяє нам ще раз проаналізувати своє ставлення до навколишнього середовища і замислитися над власним вкладом у збереження природи. А зробити кожен може багато, і достатньо для цього лише маленьких кроків: свідоме споживання води, сортування сміття, економія електроенергії, відмова від поліетиленових пакетів й пластикових пляшок тощо.

На жаль, з кожною хвилиною військової агресії нашої державі завдається шкода, у тому числі екологічного характеру, на подолання наслідків якої потрібні будуть десятиліття та надзвичайно великі фінансові ресурси. Вже сьогодні необхідно робити кроки для відновлення природи та навколишнього середовища України.

Тож не залишайтеся байдужими, беріть участь в екологічних акціях у вашому регіоні. Дні, події і заходи присвячені екології - внесок в ваше майбутнє і майбутнє ваших дітей!

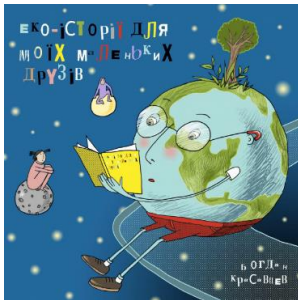
Пропонуємо вашій увазі добірку літератури з питань екології, з якої ви дізнаєтеся про вплив діяльності людини і воєнних дій на навколишнє середовище, як можна запобігти негативним наслідкам забруднення, як кожен з нас може допомогти довкіллю і як навчити дбати про екологію наших дітей.

Кірбі, Л. Я можу врятувати планету : [для мол. та серед. шк. віку] / Лолла Кірбі ; передм. Анни Тейлор ; [пер. з англ. Д. О. Іванова] ; іл. А. Ліріус. – [Харків] : Ранок, [2021]. – 32 с.

Як дитина може врятувати планету? Наприклад, прочитавши цю книжку. Тут уміщено розповіді про дванадцятьох школярів-екоактивістів з усього світу, які мотивують не лише дітей, але й дорослих. Герої книжки свідомі, небайдужі, вигадливі, тож роблять усе можливе для збереження довкілля. Хтось захищає носорогів в Африці, хтось прибирає узбережжя в Австралії, а хтось компостує сміття в Україні.

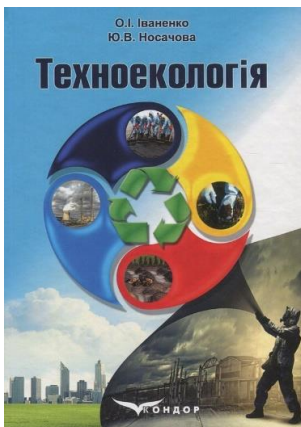
Красавцев, Б. Еко-історії для моїх маленьких друзів / Богдан Красавцев ; [худож. О. Красавцева]. – Київ : [Б. в.], 2021. – 76 с. : іл., портр.

У цій книжці вісім казок. У цікавій та позитивній формі в тестах подано вирішення екологічних проблем. Пригоди відбуваються в Одесі, Києві, Чернівцях, Львові, Харкові та інших містах України. У збірці містяться поради, куди здати батарейки, чому необхідно сортувати пластик, як протидіяти змінам клімату, чим шкідливі фосфатні мийні засоби та навіщо ставати енергоефективними.

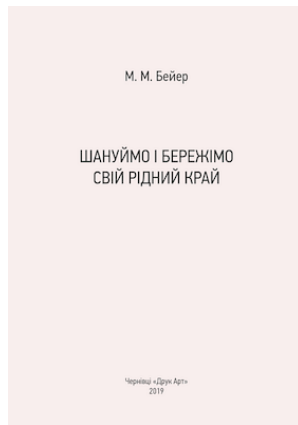
Браун, Г. Жити із «зеленим серцем». Подбай про себе і планету / Гей Браун ; пер. з англ. Наталії Яцюк. – Київ : Наш формат, 2020. – 272 с.

Нам доводиться жити у світі, сповненому пасток вибору. І хоча ми успішно долаємо багато проблем, чимало загроз криється в повсякденних речах і звичках. Яку зубну пасту взяти з-поміж тисячі інших? Яке мило точно безпечне? Та чому шкідливих речовин у вашій спальній більше, ніж на вулиці? Якщо до таких щоденних виборів підходити усвідомлено, ми вплинемо не лише на своє здоров'я та оселю, а й на планету загалом – запевняє екологічна активістка Гей Браун. Авторка розповідає, як наші звички та спосіб життя можуть покращити добробут і відновити Землю.

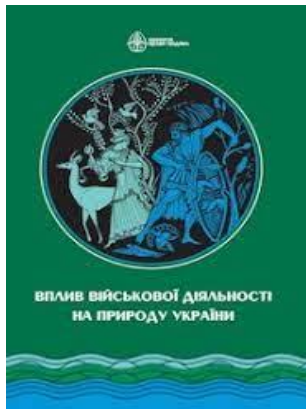
Іваненко, О. І. Техноекология : підруч. для студентів, які навчаються за спец. «101 Екологія» / О. І. Іваненко, Ю. В. Носачова ; М-во освіти і науки України ; Нац. техн. ун-т України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». – Київ : Кондор, 2020. – 294 с. : іл.

Проаналізовано сьогоденний стан розвитку народного господарства України в порівнянні з тенденціями розвитку світової економіки, представлено матеріали щодо основних сировинних баз вітчизняних заводів та їх конкурентоспроможності, детально розглянуто основні галузі виробничої діяльності людини, висвітлено взаємодію з навколишнім середовищем, особливу увагу приділено джерелам забруднення атмосфери, гідросфери і літосфери та методам й засобам боротьби зі шкідливими викидами.

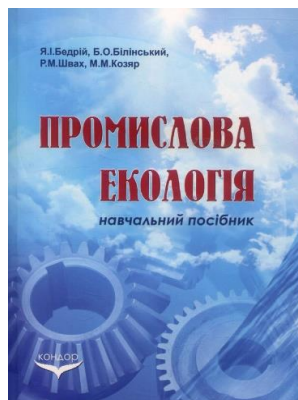
Бейер, М. М. Шануймо і бережімо свій рідний край / М. М. Бейер. – Чернівці : Друк Арт, 2019. – 44 с. : фотоіл.

Книжка Бейєра М. М. є першою з природоохоронної серії видань Полтавського краєзнавчого музею. В книжці йдеться про масштаби знищення тварин у світі, в Україні та на Полтавщині, про рослинний та тваринний світ Полтавщини і наголошується на тому, що інші країни вже почали створення національних парків (багато прикладів взято з досвіду Фінляндії), натомість українська земля не має що протиставити цьому, окрім Асканії. Також в книзі містяться заклики гуртуватись до гуртків охорони природи, що вочевидь, є найбільш давніми опублікованими закликами такого роду.

[Василюк, О.] Вплив військової діяльності на природу України : посіб. / [авт. О. Василюк, К. Норенко] ; Міжнародна благодійна організація Екологія-Право-Людина. – Львів : Компанія Манускрипт, 2019. – 68 с.

Посібник стане в пригоді всім, хто небайдужий до наслідків військових дій, особливо до впливу на природу, хто хоче більше дізнатися про не такі очевидні загрози та приховані небезпеки, що найчастіше замовчуються та залишаються без належної уваги. Посібник містить зведену інформацію про постраждалий природно-заповідний фонд в Україні і на тимчасово непідконтрольній території, а також аналіз програм та принципів ООН, пов'язаних із військовою діяльністю та довкіллям.

Промислова екологія : навч. посіб. для ВНЗ / Я. І. Бедрій [та ін.]. – Київ : Кондор, 2018. – 373 с.

Розглядаються основні концепції екології та наслідки впливу діяльності людини на довкілля, розкриваються основи взаємодії промислових підприємств з навколишнім середовищем, методи і засоби охорони та раціонального використання землі, водних ресурсів, атмосферного повітря, методи контролю та стимулювання природоохоронної діяльності.

Васюкова, Г. Т. Екологія : підруч. для ВНЗ / Г. Т. Васюкова, О. І. Ярошева. – Київ : Кондор, 2018. – 525 с. : іл.

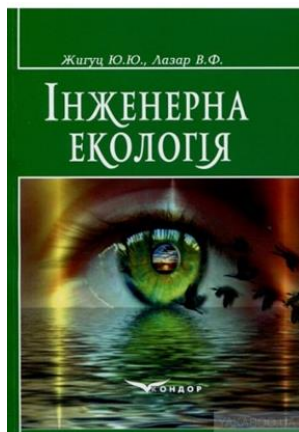
Запропонований підручник охоплює найважливіші проблеми загальної та сучасної екології. Розглянуті основні проблеми, які виникли у взаємовідносинах людини і природи в індустріальний період розвитку цивілізації та можливі шляхи їх подолання.

Розглянуто: демографічний вибух ХХ сторіччя і урбанізацію, екологічні процеси змін навколишнього середовища, економічні наслідки забруднення та його вплив на стан біосфери і здоров'я людей, питання раціонального природокористування і охорони навколишнього середовища, умови подальшого функціонування системи «Суспільство - природа» і взаємодій різних системи всесвіту.

Грицик, В. (мол) Екологія довкілля. Охорона природи : навч. посіб. для ВНЗ / В. Грицик (мол), Ю. Канарський, Я. Бедрій. – Київ : Кондор, 2018. – 291 с.

У посібнику розглядаються особливості структури навколишнього середовища людини та основні антропогенні впливи людської діяльності на довкілля. Викладено основні поняття і принципи екології як науки про взаємодію живих організмів і їх сукупностей між собою та з навколишнім середовищем. Розглянуто проблеми і перспективи охорони природи з точки зору сучасної екологічної парадигми. Приділено увагу як проблемам глобальної екології, так і проблемам взаємодії людини й довкілля в Україні.

Жигуц, Ю. Ю. Інженерна екологія : навч. посіб. для студентів тех. спец. / Ю. Ю. Жигуц, В. Ф. Лазар ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; Ужгород. нац. ун-т ; Мукачів. держ. ун-т. – Київ : Кондор, 2018. – 168 с. : портр.

Посібник присвячений методичним і методологічним питанням інженерної екології, встановленню впливу промислових підприємств на навколишнє середовище, визначенню екологічного ефекту та оцінці природоохоронних заходів. У посібнику вміщено екологічний словник, який дає можливість краще ознайомитись із основними екологічними термінами.

Клименко, М. О. Сталій розвиток місцевих громад : [підруч.] / М. О. Клименко, О. М. Клименко, Л. В. Клименко. – Київ : Кондор, 2018. – 296 с. : портр.

У підручнику особлива увага приділена особливостям, етапам розробки стратегій сталого розвитку, системі показників, методам прогнозування розвитку соціо-економіко-екологічних систем та обґрунтуванню пріоритетів розвитку громад. Підручник може бути корисним для студентів, докторантів, які вивчають проблеми пов'язані зі сталим розвитком соціо-економіко-екологічних систем територіальних спільнот базового рівня.

Основи екології та профілактична медицина : підруч. для студентів мед. (фармацевтичних) коледжів, училищ та інститутів медсестринства / [Д. О. Ластков та ін.]. – Київ : ВСВ «Медицина», 2017. – 472 с. : іл.

У підручнику подано сучасні знання з питань екології та профілактичної медицини з таких тем: гігієна повітря, гігієна води і водопостачання населених пунктів, гігієна ґрунту й очищення населених пунктів, гігієна житла, гігієна харчування, гігієна праці, гігієна лікувально-профілактичних закладів, особиста гігієна. Висвітлено соціальні умови, природні й антропогенні чинники навколишнього середовища, які впливають на здоров'я і працездатність людини, а також заходи, спрямовані на усунення несприятливого впливу середовища, його оздоровлення, запобігання виникненню захворювань, зміцнення здоров'я і збільшення тривалості життя людини.

Оцінка екологічної шкоди та пріоритети відновлення довкілля на сході України / Ніколай Денісов [та ін.] ; М-во екології та природних ресурсів України. – Київ : ВАІТЕ, 2017. – 90 с. : фотоіл.

Військові конфлікти небезпечним чином позначаються на стані ґрунтів та ландшафтів, поверхневих і підземних вод, рослинності й тваринного світу, особливо конфлікти, що відбуваються на промислово розвинених територіях з великою кількістю екологічно небезпечних підприємств та об'єктів.

В рамках проекту «Визначення шкоди, завданої довкіллю на сході України» були проаналізовані та узагальнені всі доступні джерела інформації, що дозволило сформулювати бачення потенційних масштабів екологічних впливів, що мали місце під час конфлікту на Донбасі. На основі цих даних автори пропонують органам державної влади практичні рекомендації щодо короткострокових і довгострокових дій із подальшого аналізу і оздоровлення екологічної обстановки на сході України.

Соломенко, Л. І. Екологія людини : навч. посіб. : напрям підготовки: 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» / Л. І. Соломенко ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 120 с.

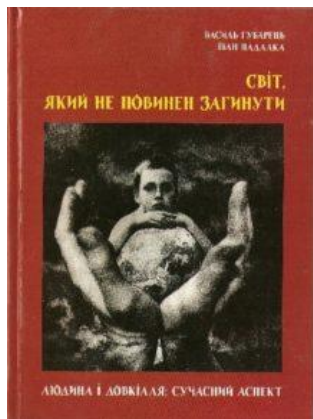
У посібнику розглянуто найважливіші теоретичні питання з курсу дисципліни «Екологія людини»: розкриття суті екології людини як науки; взаємодія з природою людини як біологічної істоти на рівні організму та популяції; вивчення впливу окремих факторів середовища та їх комплексів на здоров'я і життєдіяльність людської популяції. Вміщено практичні заняття та короткий термінологічний словник.

Моделювання і прогнозування стану довкілля : підручник / за ред. В. І. Лаврика. – Київ : Академія, 2010. – 399 с.

Інтенсивний антропогенний вплив на довкілля поставив людство перед необхідністю збереження природних систем, запобігання їх руйнуванню. Одна з передумов цього – моделювання і прогнозування спричинених людською життєдіяльністю процесів у природі. Використання з цією метою розкритих у пропонованому підручнику математичних та імітаційних методів моделювання і прогнозування конкретизує розуміння усього, що відбувається і може відбутися у водних системах, атмосфері, ґрунтах, рослинному середовищі, наслідків людського втручання в них, прагматизує оцінки і висновки, допомагає знаходити оптимальні технічні, технологічні, організаційні природоохоронні рішення.

Губарець, В. В. Світ, який не повинен загинути. Людина і довкілля: сучасний аспект / В. В. Губарець, І. А. Падалка. – Київ : Техніка, 2009. – 320 с.

У книзі викладено найважливіші аспекти сучасного стану навколишнього природного середовища, показано суть процесів боротьби за збереження довкілля в Україні. По науковому точно й публіцистично розповідається про причини інтенсивного забруднення атмосфери, наголошується на проблемах чистого повітря, питної води, якості ґрунтів, зелених масивів, невиправданому зникненні малих річок, боліт тощо. Детально аналізуються факти недбалого ставлення людини до рослинного і тваринного світів. Подаються практичні рекомендації щодо запобігання катастрофічним повеням, лісовим пожежам, вміння протистояти спустошливим суховіям, масовій загибелі птахів, риб, рідкісних тварин, а також досвід організації захисту навколишнього середовища.

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ, ЯК БУТИ ДРУЖНІМ ДО ДОВКІЛЛЯ

ВИКОРИСТОВУЙТЕ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧІ ЛАМПИ

Це зекономить ваші витрати на електроенергію

ВИМИКАЙТЕ ЕЛЕКТРОПРИЛАДИ, ЩО НЕ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ З РОЗЕТКИ

Мало кому відомо, але комп'ютер та інші прилади споживають енергію навіть у вимкненому стані.

СОРТУЙТЕ СМІТТЯ

Окремо зібрані відходи – це не сміття, це вторинна сировина

ХОДІТЬ ЗА ПОКУПКАМ З ЕКОТОРБАМИ

Так в навколишнє середовище потрапить менше поліетилену

УВАЖНО ЧИТАЙТЕ ЕТИКЕТКУ ПРОДУКТІВ

Уважність до складових продукту – це безпека споживання

ОБИРАЙТЕ КОРИСНІ ПРОДУКТИ ДЛЯ СЕБЕ І ПРИРОДИ

Віддавайте пріоритет продуктам з наявністю маркування, адже вони безпечні та перевірені

ЧАСТІШЕ ХОДІТЬ ПІШКИ

Пересуваючи пішки ви покращуєте фізичну форму, і в атмосферу викидається менше CO₂

НАМАГАЙТЕСЬ НЕ ВИКОРИСТОВУВАТИ ОДНОРАЗОВЕ

Одноразовий посуд та товари засмічують довкілля своїм масштабом

ДАРУЙТЕ НЕПОТРІБНІ РЕЧІ

Те, що ви вважаєте мотлохом і викидаєте, ще може знадобитись комусь

ВСТАНОВІТЬ ВОДО ЛІЧИЛЬНИК

Ви не тільки почнете економити кошти, а й побачите наскільки нераціонально використовували воду

Додаткову літературу до Дня довкілля ви можете знайти у нашому [електронному каталозі](#) та замовити у Публічній бібліотеці ім. Лесі Українки або бібліотеках міста Києва.

Всі фото для огляду взяті з відкритих джерел мережі «Інтернет».

Огляд підготувала: Гніда Т. В.

Редактор-бібліограф: Денисова С. О.

Літературний редактор: Білозір В.

Відділ електронних ресурсів та довідково-бібліографічного обслуговування:

вул. Олександра Кониського, 83-85

телефон: (044) 486-01-46, (068) 139-31-41

e-mail: 4bibliograf4@gmail.com